

Ika-14 ng Mayo, 2023

Papel ng Posisyon ng Save Sierra Madre Network Alliance, Inc. (SSMNAI) para sa Senado sa Sustainable Development Goals, Innovation and Futures Thinking (SDGIFT) tungkol sa Krisis sa Tubig

Batay sa ulat ng United Nations Climate Action tungkol sa Krisis sa Tubig:

- Tinatayang dalawang bilyong tao sa buong mundo ang walang ligtas na maiinom na tubig (SDG Report 2022), at halos kalahati ng populasyon sa mundo ang nakararanas ng matinding kakulangan sa tubig kada taon (IPCC). Ang bilang na ito ay inaasahang tataas dahil sa pagbabago ng klima at paglobo ng populasyon (WMO).
- Tanging 0.5% ng tubig sa mundo ang maaaring magamit bilang inuming tubig at ang mapanganib na pagbabago sa klima ay nakakaapekto sa suplay na ito. Sa nakalipas na dalawampung taon, bumaba ang imbakan ng tubig sa lupa – kasama ang kahulumigmigan sa lupa, niyebe, at yelo – ng 1 cm kada taon, na nagdudulot ng seryosong banta sa seguridad ng suplay ng tubig (WMO).
- Ang pagtaas ng lebel ng dagat ay inaasahang magdulot ng pagkalason ng tubig sa ilalim ng lupa, na magpapabawas sa suplay ng malinis na tubig para sa mga tao at ecosystem sa mga baybaying lugar(IPCC).
- Ang paglimita sa pag-init ng mundo sa 1.5°C kumpara sa 2°C ay maaaring magpababa sa porsyento ng populasyon na makararanas ng kakulangan sa tubig ngunit may pagkakaiba-iba sa rehiyon (IPCC).
- Ang kalidad ng tubig ay apektado rin ng pagbabago ng klima, dahil sa pagtaas ng temperatura ng tubig at madalas na pagbaha at tagtuyot ay maaaring magdulot ng mas matinding polusyon sa tubig (IPCC).
- Ang pagbabago ng klima, paglaki ng populasyon, at lumalalang kakulangan sa tubig ay magdudulot ng matinding hamon sa suplay ng pagkain (IPCC), dahil halos 70% ng ginagamit na sariwang tubig ay ginagamit sa agrikultura. Tinatayang nasa 2,000 hanggang 5,000 litro ng tubig ang kinakailangan upang makagawa ng pagkain para sa isang tao bawat araw (FAO).

Sa Pilipinas, isa sa bawat sampung tao ang walang access sa malinis na tubig. Noong 2016, isa sa sampung pangunahing sanhi ng kamatayan ay ang acute watery diarrhea, na kumitil ng mahigit 139,000 buhay (WHO).

Sa Pagdiriwang ng World Water Day 2023

Naglabas ng panawagan ang DENR sa panahon ng seremonya ng World Water Day (WWD) Philippines Awards 2023, na naging tampok ng lokal na selebrasyon ng WWD noong Marso 22 sa temang “Accelerating Change through Partnerships and Cooperation.”

“Ayaw na nating maghintay pa—kailangan nating pabilisin ang ating mga hakbang upang matugunan ang krisis sa tubig. Kailangan nating kumilos agad, at kailangan nating kumilos ngayon, sa pakikipagtulungan sa iba pang mga stakeholder,” ayon kay DENR Undersecretary for Field Operations-Luzon, Visayas, and Environment Juan Miguel Cuna sa kanyang keynote speech sa ngalan ni DENR Secretary Antonia Loyzaga.

Dumalo rin si DENR Secretary Loyzaga, kasama sina Undersecretaries Analiza Rebuelta-Teh at Carlos Primo David, sa United Nations 2023 Water Conference sa New York mula Marso 22 hanggang 24, 2023. Layunin ng kumperensyang ito na palawakin ang diskusyon sa mga usaping may kinalaman sa tubig, kabilang ang access sa malinis na inuming tubig at sanitasyon, napapanatiling pag-unlad, katatagan sa harap ng pagbabago ng klima, at pandaigdigang kooperasyon sa pamamahala ng tubig.

Sa panahon ng kumperensya, sinabi ni Loyzaga na handa ang Pilipinas na tumalima sa pandaigdigang adyenda para sa katatagan ng sektor ng tubig, na magtitiyak ng maaasahan at patas na access sa malinis na tubig, sanitasyon, pinabuting kalusugan, at pagkakapantay-pantay ng kasarian. Isusulong din ng bansa ang kaalaman, inobasyon, at makatarungang pakikipagtulungan sa pamamahala ng tubig sa pamamagitan ng mas pinatibay na access sa siyentipikong batayan, patas at napapanatiling pinansyal na suporta, at pakikipag-ugnayan sa pribadong sektor, akademya, mga multilateral development bank, at iba pang mga stakeholder sa aksyon laban sa pagbabago ng klima.

Sa kanyang keynote speech sa WWD.PH Awards 2023, sinabi ni Cuna na mahalagang itaguyod ang mga nakaraang tagumpay sa pangangalaga at pamamahala ng tubig at itaas pa ang mga ito sa mas mataas na antas.

Binanggit ni Cuna na ang pamahalaan ay nagpapatupad ng mga programa upang itaguyod ang pinagsama-samang pamamahala ng yamang-tubig, mapabuti ang kalidad ng tubig, at matiyak ang akses ng lahat sa malinis na tubig. Idinagdag niya na may mahalagang papel ang pribadong sektor sa pagsusulong ng pangangalaga sa tubig at episyenteng paggamit nito sa kanilang mga operasyon.

Paninindigan ng Save Sierra Madre Network Alliance, Inc. sa Krisis sa Tubig

Tuwing pinag-uusapan natin ang tungkol sa sariwang tubig, hindi natin maiiwasang iugnay ito sa kagubatan. Para sa atin sa Pilipinas, hindi natin maaaring ipagwalang-bahala ang pangangailangan na protektahan ang Sierra Madre Mountain Ranges, na may sukat na 500 milyong ektarya, mula Cagayan hanggang Sorsogon sa Bicol.

Bagaman kinikilala lamang ito ng DENR hanggang sa Quezon province, ang tunay na naninirahan at tagapagmana ng Sierra Madre ay ang mga hayop at halaman na bumabalot sa buong kabundukan, na nagsisilbing kanilang tahanan at pinagkukunan ng pagkain. Sa pamamagitan nito, ang Sierra Madre ay nagbibigay ng sariwang tubig at oxygen sa 13 milyong residente ng Metro Manila at 17 milyong mamamayan sa iba pang bahagi ng Luzon.

Dahil sa malalakas na bagyo at matinding init ng panahon, ang matandang kagubatan ng Sierra Madre ang siyang nagpapahina sa hampas ng hangin at ulan, binabawasan ang lakas ng mga bagyong may

signal 5 upang maging signal 4 (katulad ng epekto nito sa Bagyong Karding). Nagsisilbi itong pananggalang laban sa matitinding bagyo at matinding init na dulot ng global warming.

Kapag pinag-uusapan ang tubig, dapat nating iwaksi ang ideya na ang pagtatayo ng mga dam ang pangunahing solusyon sa kakulangan sa tubig—isang paniniwalang itinulak ng malalaking negosyo na kumikita nang malaki sa mga proyektong ito. Ayon sa World Bank, ang pagtatayo ng mga dam ay madalas na nagbubunsod ng higit pang kahirapan sa mga mahihirap na bansa. **Ang tunay na pinagmumulan ng tubig ay hindi ang mga dam, kundi ang mga puno at kagubatan—at ito ang biyayang ibinibigay ng Sierra Madre sa atin sa loob ng maraming taon.**

Sa kasamaang palad, pilit tayong pinaniniwala ng mga water concessionaires na ang pagtatayo ng mga dam ay makalilikha ng mas maraming tubig.

Sa harap ng mga hamong dulot ng pagbabago ng klima at lumalalang krisis sa tubig, imbes na magtayo ng mga dam, iminumungkahi namin na pag-aralan ang iba pang alternatibo.

1. **Protektahan at Panatilihin ang Tubig at mga Watershed** – Nanawagan kami sa gobyerno na itigil at ipagbawal ang malawakang pagmimina at pangalagaan ang natitirang likas na yaman. Dapat tiyakin ang kalinisan at integridad ng ating mga pinagkukunan ng tubig, na mahalaga sa ating produksyon ng pagkain at sa paglutas ng krisis sa tubig.
2. **Ideklara ang Climate Emergency** – Nanawagan kami sa DENR na ideklara ang climate emergency at palakasin ang mga programa na magtitiyak ng proteksyon at pangangalaga ng natitirang kalikasan at likas na yaman para sa hinaharap na henerasyon.
3. **TUTOL SA PAGTATAYO NG KALIWA DAM** – Ang Kaliwa Dam ay tatagal lamang ng limang taon bago mapuno ng latak (na may halagang ₱18 bilyon!). Kasunod nito, itatayo rin ang Laiban o Agos Dam, ngunit hindi ito ipinapaalam sa publiko. Magkano ang gagastusin dito? Sino ang magbabayad? Dapat nating tanungin ang MWSS. (cf. EIS – Hulyo at Setyembre 2019).
Ang proyektong ito ay magpapalayas sa 36 na komunidad ng mga katutubo (Indigenous Peoples/IPs) sa kanilang lupang ninuno, na hanggang ngayon ay hindi nagbibigay ng kanilang pagsang-ayon sa pagtatayo ng Kaliwa Dam. Patuloy ang kanilang panawagan, na ipinakita sa kanilang 9-araw na Alay Lakay noong Pebrero 15, 2023.
4. **Pagpapabuti ng Pamamahala sa Tubig** – Dapat maingat na pamahalaan ang paggamit ng tubig. Ituro sa publiko ang tamang pagtitipid at muling paggamit ng tubig. Ang malusog na aquatic ecosystems at mas epektibong pamamahala sa tubig ay maaaring bumaba ang greenhouse gas emissions at magbigay ng proteksyon laban sa mga sakuna dulot ng pagbabago ng klima (Water and Climate Coalition).
5. **Paggamit ng Water Impounding Systems** – Ipatupad ang batas sa water impounding upang maipon ang tubig-ulan para sa pangangailangan sa hinaharap.
6. **Pag-aayos ng Tumutulong Tubo (NRW – Non-Revenue Water)** – Bawasan ang pagtagas sa mga tubo upang maiwasan ang nasasayang na tubig.
7. **Pagpapalalim ng mga Kasalukuyang Dam** – Sa halip na magtayo ng bago, dapat linisin at palalimin ang kasalukuyang mga dam upang mas lumaki ang kapasidad ng tubig.
8. **Itigil ang Pagpuputol ng Puno sa Angat Dam** – Ang pagkalbo sa paligid ng dam ay nagpapalala sa pagbaba ng suplay ng tubig.
9. **Ihiwalay ang Inuming Tubig** – Dapat ipatupad ang sistemang gumagamit ng magkahiwalay na linya para sa inuming tubig at iba pang gamit, tulad ng ginagawa sa ibang bansa.

10. Paggamit ng Pinakabagong Teknolohiya sa Tubig – Dapat pag-aralan ang mga modernong teknolohiya tulad ng desalination na ginagamit sa Israel at Singapore.

Paalala: Hindi totoo na mas mura ang pagtatayo ng Kaliwa Dam. Ang gastos sa paggawa ng mga lagusan (tunneling) ay ipapasa sa mga mamimili ng tubig, na siyang magbabayad para dito sa pamamagitan ng mas mataas na singil mula sa mga water concessionaires.

Sa Mga Iminungkahing Panukalang Batas (SBN16, SBN310, SBN1048):

Hinihiling namin na isama sa mga batas ang sumusunod:

- 1. Pagsasama at Pakikilahok ng mga Environmental NGOs, Katutubong Pamayanan (IP Communities), at mga Lokal na Pinuno bilang Co-Decision Makers**
 - Dapat bigyang-pansin ang papel ng environmental NGOs, civil society organizations (CSOs), katutubong pamayanan, at mga lokal na lider na may malasakit sa kalikasan at mga mamimili upang maiwasan na gawing negosyo ng iilan ang suplay ng tubig. Dapat ipatupad ang Co-Management Approach, kung saan makikinabang din ang lokal na komunidad sa kanilang likas na yaman.
- 2. Mas Matibay na Suporta sa DENR upang Mapahusay ang Mga Pinagmumulan ng Tubig**
 - Higpitan ang pagsubaybay sa ilegal na pagtotroso, quarrying, pagbabagong-layunin ng lupa (land conversion) sa pagiging subdivision, pagpapalawak ng kalsada, pagmimina, at pagtatayo ng mga dam (cf. SSMNAI Five-Year Plan). Itigil ang polisiya ng DENR sa pagpapababa ng antas ng proteksyon ng kagubatan upang bigyang-daan ang mga proyektong pang-imprastruktura, tulad ng 80-kilometrong Ilagan-Divilacan Road at ang nakatakdang pagtatayo ng Kaliwa Dam. Mas lalong sikapin ang pagpigil na gawing income-generating project (IGP) ang National Greening Program (NGP) na nagpapahina sa tunay na layunin ng reforestation.

Patuloy nating pagtulungan ang pangangalaga sa ating tahanan, ang ating mga kababayan, at ang integridad ng Kalikasan.

Iginagalang na isinumite ng:

Save Sierra Madre Network Alliance, Inc. (SSMNAI)

Kinatawan: Fr. Pedro Montallana at Araceli B. Mercado